

Remonstrantse Gemeente Rotterdam

10-12 juli 2020

Voorganger: Dr. Tjaard Barnard

Organist: Iddo van der Giessen

Inleidend orgelspel: improvisatie op psalm 65

De stille zingt u toe, o Here

Welkom door lid van de kerkenraad

Votum en Groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Orgelspel: Antwoordlied Tot u, Heer, is ons hart gericht

Inleiding

Vanavond, beste mensen, wil ik wat vertellen naar aanleiding van twee bekende Bijbelteksten. Het Hooglied op de liefde van Paulus uit 1 Korinthe 13 en de zaligsprekingen uit de Bergrede. Het zijn twee bijzondere verwoordingen van de verwachting van Gods Koninkrijk, dat in de moderne vertalingen Gods wereld of Gods werkelijkheid wordt genoemd. Wat is de essentie van deze wereld, als je die beziet vanuit Gods perspectief.

Inleidende Bijbellezing 1 Korintiërs 13

¹Als je geen liefde hebt voor anderen, zijn je woorden zinloos. Zelfs al laat de heilige Geest je alle talen van de wereld spreken, en ook nog de taal van de engelen.

²Als je geen liefde hebt voor anderen, betekenen je woorden niets. Zelfs al laat God je zijn boodschap bekendmaken en krijg je van hem al zijn geheime kennis. En zelfs al heb je zo'n groot geloof dat je bergen kunt verplaatsen.

³Als je geen liefde hebt voor anderen, dan is alles wat je doet, zinloos. Zelfs al verkoop je je bezit, en geef je het geld aan de armen. Zelfs al sterf je in het vuur, omdat je je leven geeft voor de goede zaak.

⁴Liefde is: geduldig en vriendelijk zijn. Liefde is: niet jaloers zijn, niet vertellen hoe goed je bent, jezelf niet belangrijker vinden dan een ander.

⁵Liefde is: een ander niet beledigen, niet alleen aan jezelf denken, geen ruzie maken en geen wraak willen nemen.

⁶Liefde is: blij worden van het goede, en een hekel hebben aan het kwaad.

⁷Door de liefde verdraag je alles wat er met je gebeurt. Door de liefde blijf je geloven en vertrouwen. Door de liefde blijf je altijd volhouden.

⁸Ooit zal er niet meer gesproken worden in vreemde klanken. Ooit zal er geen geheime kennis meer zijn. Ooit zullen mensen geen boodschap van God meer vertellen. Maar de liefde zal nooit verdwijnen.

⁹⁻¹⁰Alles wat onvolmaakt is, zal verdwijnen als Gods nieuwe wereld komt. Dat geldt voor al onze kennis, en voor iedere boodschap die we vertellen. ¹¹Het is als met een kind dat volwassen wordt. Een kind praat en denkt nog als een kind. Maar als het volwassen geworden is, zijn al die kinderlijke dingen verdwenen. Net zo zal straks alles wat onvolmaakt is, verdwenen zijn. Maar de liefde zal nooit verdwijnen.

¹²Nu zien we God nog niet. We merken wel dat hij er is, maar we zien hem niet. Maar straks, in de nieuwe wereld, zullen we God zien met onze eigen ogen. Nu weten we nog lang niet alles over God. Maar dan zullen we hem echt kennen, zoals hij ons nu al kent.

¹³Dit is dus waar het om gaat: geloof, vertrouwen en liefde. Dat moet steeds het belangrijkste in ons leven zijn. Maar het allerbelangrijkste is de liefde.

Verootmoediging

Eeuwige, onze God,

Daar zijn we weer, bijeengekomen in uw huis. De plek waar mensen al generaties samenkomen. Waar we proberen te begrijpen, wat het betekent om te leven uit uw liefde. Waar we willen leren om te zien naar elkaar. Waar we proberen, al is het maar door spiegels, iets te zien van uw werkelijkheid in ons leven van elke dag.

Wil ons telkens opnieuw openen voor uw liefde. Wil ons inspireren met uw aanwezigheid. Wil ons bijstaan, als het ons soms lastigvalt. Als we geen zin hebben, om te leven naar uw werkelijkheid. Als we ons komen te misgaan. Draag ons, sterk ons en vernieuw ons. Zonder u kunnen we niet.

Amen.

Lied Als je geen liefde hebt voor elkaar

Als je geen liefde hebt voor elkaar,
vallen de dromen in duigen.

Dromen van vrede worden niet waar,
kwaad is niet om te buigen.

Als je geen liefde hebt voor elkaar,
leef je buiten Gods gloria.

Als je geen liefde hebt voor elkaar,
leef je buiten Gods gloria.

Als je geen antwoord geeft op verdriet,
zullen de tranen niet drogen.

Als je het leed in de wereld niet ziet,
worden Gods woorden verbogen.

Als je geen oog hebt voor het gemis,
als je geen brood weet te delen,
denk dan aan Jezus die brood en die vis,
uit liefde deelde met velen.

Bijbellezing: Mattheus 5: 1-13

¹Toen Jezus al die mensen zag, ging hij een berg op. Daar ging hij zitten. Zijn leerlingen kwamen bij hem. ²Jezus begon zijn leerlingen uitleg te geven over de nieuwe wereld. Hij zei:

³'Het echte geluk is voor mensen die weten dat ze God nodig hebben. Want voor hen is Gods nieuwe wereld.

⁴Het echte geluk is voor mensen die verdriet hebben. Want God zal hen troosten.

⁵Het echte geluk is voor mensen die vriendelijk zijn. Want aan hen zal God de aarde geven.

⁶Het echte geluk is voor mensen die doen wat God wil, en die dat het allerbelangrijkste vinden. Want God zal hun moeite belonen.

⁷Het echte geluk is voor mensen die goed zijn voor anderen. Want God zal goed zijn voor hen.

⁸Het echte geluk is voor mensen die eerlijk zijn. Want zij zullen God zien.

⁹Het echte geluk is voor mensen die vrede sluiten. Want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

¹⁰Het echte geluk is voor mensen die lijden omdat ze doen wat God wil. Want voor hen is Gods nieuwe wereld.

¹¹Het echte geluk is voor jullie. Jullie zullen het moeilijk hebben omdat je bij mij hoort. Misschien schelden de mensen je uit, of willen ze je gevangennemen. Misschien vertellen ze allerlei leugens over je. ¹²Als dat gebeurt, moet je blij zijn en vrolijk. Want jullie krijgen een grote beloning in de hemel. De profeten van vroeger werden net zo slecht behandeld als jullie nu.'

Lied 463 (LvdK 1973) O Heer die onze Vader zijt: 2 en 4

Geef dat uw roepstem wordt gehoord,
als eenmaal bij de zee.

Geef dat ook wij uw nodend woord
vertrouwen, volgen ongestoord,
op weg gaan met U mee.

Leg Heer uw stille dauw van rust
op onze duisternis.

Neem van ons hart de vrees, de lust,
en maak ons innerlijk bewust
hoe schoon uw vrede is.

Preek: Gods nieuwe wereld

We leven op dit moment al bijna vier maanden in de coronacrisis. Eerst zaten we maanden thuis, in een al dan niet strenge zelfisolatie. Langzamerhand komt de wereld weer tot leven. We gaan weer op pad. We zitten op een terrasje en we durven zelfs weer na te denken over een vakantie wat verder weg. We hebben allemaal een tijd van verandering meegemaakt, een crisis die sinds de Tweede Wereldoorlog niet zo groot is geweest. Alles was opeens anders.

Die situatie heeft bij velen de vraag opgeroepen hoe anders alles zou blijven. Wat leren we van deze situatie? Zou het werkelijk lukken om het goede van de crisis vast te houden. Optimisten onder ons beleven het Engelse motto: never spoil a good crisis! En toch? Zou de wereld werkelijk veranderd zijn. Misschien ben ik een sombere realist als ik denk dat dat tegen gaat vallen. Natuurlijk: thuiswerken zal langer bij ons blijven. Wie heeft er tenslotte zin om dagelijks in de file te staan, terwijl nu gebleken is dat het niet nodig is. We zullen vast wat meer afstand blijven houden. Mensen die ongelukkig werden van het verplichte zoenen bij het begroeten van mensen, kunnen hun hart ophalen. Dat zal nog wel niet gebeuren.

Maar als het gaat om de grote dingen, bijvoorbeeld het minder vliegen voor het milieu? Ik zou hopen dat mensen daarin kritischer worden. Dat het systeem – dat zijn wij tenslotte allemaal – kritischer wordt. Maar ik geloof het eigenlijk niet. Dat zijn dingen die groter zijn dan wijzelf. Dat zijn verleidingen, waar het moeilijk van is om alleen weerstand aan te bieden. Zeker als de alternatieven niet zo aantrekkelijk worden gemaakt.

Kortom: zou de wereld werkelijk veranderen? Ik ben benieuwd!

Toen Jezus zo'n 2000 jaar geleden op aarde rondliep heerste er in gelovige kringen ook de gedachte dat de wereld zou veranderen. De hele beweging rondom Jezus ademde dat uit. Bekeert u, het oordeel is op handen, was de boodschap van Johannes de Doper. Jezus verkondigde het Koninkrijk van God dat op handen was. Verandering hing in de lucht. Overigens gold dat veel breder in die tijd. Binnen het brede jodendom, maar ook daar buiten. Men zag apocalyptische beelden van een eindtijd met veel strijd, waarin uiteindelijk het goede zou overwinnen. Lees het Bijbelse boek Openbaring daarover. Zo vreemd als wij het vinden, zo normaal was het in die tijd. Men verwachtte wat. Er hing iets in de lucht!

De vrijzinnige heilige en theoloog Albert Schweitzer constateerde aan het begin van de vorige eeuw nuchter dat Jezus zich gewoon vergist had. Voordat Schweitzer arts werd en in Lambarene zijn werk ging doen, was hij opgeleid als theoloog en had hij een proefschrift over het Nieuwe Testament geschreven. Eigenlijk had hij zendeling willen worden, maar daar wilden ze geen vrijzinnige voor hebben en toen werd hij maar arts. Schweitzer constateerde dus, dat Jezus zich vergist had. Het nieuwe rijk van God was gewoonweg niet aangebroken. Wilde je nog wat met de woorden van Jezus, dan moest je ze gewoon anders uitleggen. Je moest niet meer het heil uit de hemel verwachten, maar er zelf hard voor werken dat de wereld beter zou worden. Zelf deed hij dat in de zorg voor zijn medemensen.

De twee Bijbelteksten die we vandaag lezen gaan over zo'n compleet nieuwe wereld. Ik heb de teksten voorgelezen uit een heel nieuwe vertaling om ze eens wat anders te laten klinken, dan we ze meestal horen of we ze in ons hoofd hebben. Juist de vervreemding is nodig bij deze al te bekende teksten. Nu luister je echt, anders denk je alleen maar: 'o ja, dat is waar ook'.

Jezus spreekt de mensen toe met een visioen over een nieuwe werkelijkheid. Hij heeft het over het Koninkrijk van God of in de taal van de evangelist Mattheus, het Koninkrijk der hemelen. Dat woord koninkrijk, of misschien beter vertaald met koningschap, moeten we in onze tijd met een korreltje zout nemen. Toen had je alleen maar koningen en was God dus ook een koning. Zo zouden we het nu niet meer zeggen. Nu gaat het meer over de werkelijkheid waarin het goddelijke zal heersen, een plek heeft. Gods nieuwe wereld of misschien wel Gods werkelijkheid.

Jezus vertelt ons van hoe de wereld anders zou zijn, als mensen meer oog zouden hebben voor hun naasten. 'Zalig' zei de oude vertaling. Nu staat er: 'het echte geluk'. Bij zalig zou je kunnen denken aan de hemel, aan een gelukzalige staat, maar het zijn woorden die de inhoud teveel vervreemden. Terecht zegt de nieuwste vertaling: het echte geluk. Datgene waar het echt op aan komt. Dat kunnen we begrijpen.

Dat echte geluk is er voor mensen die het goede zoeken. Die niet alleen zichzelf, maar ook de ander een plek in deze wereld gunnen. Die omzien naar elkaar en

leven vanuit hogere inspiratie. Mensen die recht doen aan de oorsprong van het bestaan, die durven te zoeken naar God. Dan is er het ware geluk. Dan kom je als mens tot je recht. Dan breekt er een nieuwe wereld aan.

Zoiets zien we ook in dat bekende gedicht van de apostel Paulus over de liefde. Natuurlijk is er veel over dat lied te zeggen, ik beperk me vandaag tot twee elementen. Als eerste het centraal stellen van de liefde. Geloof en hoop zijn belangrijk. Maar uiteindelijk gaat het om de liefde. Dat is natuurlijk wel een spiegel die Paulus de gelovigen, maar ook de kerk van vandaag voorhoudt. Geloof wordt vaak zo belangrijk geacht. Maar zelfs als je geloof hebt, dat bergen kan verzetten, is het nog niets in vergelijking met de liefde. Al zou je profeteren, al zou je alles weten, het is werkelijk nog niets in vergelijking met de liefde.

Een paar weken geleden zond het landelijke YouTube kanaal twee weken achter elkaar diensten uit met een muziekstuk van de moderne dichter Arvo Pärt: Spiegel im Spiegel. Een van de collega's, u weet misschien wel, combineerde dat met dat gesprek via de spiegel bij de kapper. Nu zien wij nog in spiegels...

Dat gedeelte is ontleend aan de woorden van Paulus van vandaag. In een klassieke vertaling staat in vers 12:

*Want nu zien wij nog door een spiegel, in raadselen,
doch straks van aangezicht tot aangezicht.
Nu ken ik onvolkomen,
maar dan zal ik ten volle kennen, zoals ik zelf gekend ben.*

Hier gaat het bij Paulus niet over hoe wij mensen elkaar kunnen kennen, maar over hoe wij God kunnen zien. Straks van aangezicht tot aangezicht, nu nog slechts als een spiegel. Daarbij moet je natuurlijk bedenken dat de spiegels vroeger minder mooi waren dan nu.

Ook bij Paulus zien wij de aankondiging van een nieuwe wereld, van de situatie waarin Gods werkelijk ons allen zal bepalen. Het onvolmaakte zal dan verdwenen zijn. De liefde zal dan centraal staan.

Deze twee teksten vormen het Bijbelse antwoord op ons verlangen naar het aanbreken van een nieuwe tijd. Dat is nog eens wat anders dan minder vliegen of wat meer thuiswerken... Het Bijbelse visioen schetst een wereld waarin liefde centraal staat. Waarin de ander de ruimte krijgt. Waarin wij mensen voor elkaar leven.

Ik begon mijn verhaal met te vertellen over die oude tijd als een tijd vol van toekomstverwachting. Zo zal het gebeuren. Die dag zal aanbreken. Of in vrome, vroegchristelijke taal, de dag van de wederkomst van de Heer.

Tegelijkertijd is het in de Bijbel niet alleen een toekomstverwachting. Gods werkelijkheid bestaat in de dubbelheid van het nu al wel en het nog niet. Om je heen, binnen in je, zo zeggen sommige bijbelschrijvers, is Gods nieuwe werkelijkheid al aanwezig. Het is al begonnen, merk je het niet, dichte Huub Oosterhuis de profeet Jesaja na.

Het goddelijke is present, in ons zelf, als we het maar herkennen. Als we er maar naar streven. Nu breekt dat goddelijke al ten dele door. Het is er al. Net zoals die mensen het ware geluk nu al kunnen bezitten.

De Bijbelse belofte is niet de belofte van een hemel na dit leven, het is de belofte van een hemel op aarde. Gods werkelijkheid onder ons. We kunnen Hem zien, we kunnen eraan werken. Misschien is dat voor ons een grotere troost, een grotere uitdaging en in elk geval een grotere inspiratiebron dan de vraag of we weer terug gaan naar de tijd van voor de Corona.

Laten we proberen te leven naar die verwachting, naar de belofte, naar de opdracht van Gods werkelijkheid. Niet als een heilig moeten, van je moet en je zult, maar als een wenkend perspectief. Als iets wat al om ons heen is. Als iets dat fraai en warm is en alleen nog maar mooier wordt.

¹³Dit is dus waar het om gaat: geloof, vertrouwen en liefde. Dat moet steeds het belangrijkste in ons leven zijn. Maar het allerbelangrijkste is de liefde.

Amen.

Orgelspel 'Vater unser im Himmelreich', Georg Böhm (1661 – 1733)

Gebeden: voorbeden, stil gebed, Onze Vader (mee uitgesproken door gemeente)
Eeuwige God,

Vanuit de stilte, vanuit de muziek, vanuit de rust van deze ruimte komen wij tot u. We richten ons op u, die zo moeilijk te vinden is. We blijven zo vaak zo rusteloos zoeken. We weten u niet te vinden, terwijl u ons allang hebt gevonden. U bent in ons en met ons, nog voor wij u op het spoor zijn. Uw werkelijkheid omgeeft ons, spoort ons aan en inspireert ons.

Geef het ons, dat we er meer en meer naar leven. Dat we er zijn, voor de mensen op ons pad. Dat we de kracht die we krijgen, kunnen doorgeven. Dat we de liefde die we ervaren, kunnen uitstralen. Dat we de betrokkenheid die we ervaren ook kunnen delen.

Sta ons bij o God, als het leven voor ons niet gemakkelijk is. Als we ons zorgen maken over wie ons lief zijn. Als ziekte of dood ons bedreigen. Als we eenzaam zijn of bang. Als het leven ons tot een last is geworden.

Omgeef ons dan met uw warmte. Draag ons door uw liefde. U, o God, laat ons niet in de steek. Houd ons vast, door alles heen.

In de stilte willen we u bidden. In de stilte spreken we namen uit, die niemand voor ons kan noemen. We leggen die dingen bij u neer, die niet bij onze medemensen passen. U luistert naar ons, o God, nog voor wij iets hebben uitgesproken. Daarom willen we stil zijn voor u. Luister naar ons, als we bidden in de stilte.

(Tijdens het stille gebed speelt Iddo heel zachtjes Nada te turbe (Lied 900))

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd.
Uw Koninkrijk kome,
Uw wil geschiede,
Op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Lied 838

O grote God die liefde zijt,
o Vader van ons leven,
vervul ons hart, dat wij altijd
ons aan uw liefde geven.
Laat ons het zout der aarde zijn,
het licht der wereld, klaar en rein.
Laat ons uw woord bewaren,
uw waarheid openbaren.

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde.
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap.
Haar taak in deze wereld, met haar noden.
En gaan wij dan van hier naar ons huis en onze levensopdracht,
Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.
Amen.

Lied 978: 4

Laat dan mijn hart U toebehoren
en laat mij door de wereld gaan
met open ogen, open oren
om al uw tekens te verstaan.
Dan is het aardse leven goed,
omdat de hemel mij begroet.

Orgelspel 'Nun danket alle Gott', Sigfrid Karg Elert (1877 – 1933)

Bij de uitgang vindt één collecte plaats. De opbrengst daarvan is voor de helft voor de diaconie en voor de andere helft voor de Remonstrantse Gemeente Rotterdam.

**Voor wie de dienst later mee maakt: het is mogelijk om uw bijdrage aan de collecte over te maken naar:
Remonstrantse Gemeente Rotterdam
NL23 INGB 0000 1707 14.**

Alvast dank!